Перша знахідка *Crambus heringiellus* (Herrich-Schäffer, 1848) (Lepidoptera: Crambidae) у фауні України

В. В. Єпішін

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
навчально-науковий центр «Інститут біології»
кафедра зоології
вул. Володимирська, 64/13
01601, Україна, Київ

E-mail: viktoryepishin@gmail.com

Yepishin, V. V. The First Record of *Crambus heringiellus* (Herrich-Schäffer, 1848) (Lepidoptera: Crambidae) from Ukraine. Abstract. The grass moth *Crambus heringiellus* is recorded from Chernihiv and Zhytomyr Regions of Ukraine. Brief data on the distribution and biology of this species, with photos of a specimen and the biotope it dwells are provided. The differences from related species are discussed.

Key words: Crambidae, *Crambus heringiellus*, the first record, fauna, Ukraine.

Єпішін, В. В. Перша знахідка *Crambus heringiellus* (Herrich-Schäffer, 1848) (Lepidoptera: Crambidae) у фауні України. Резюме. В Чернігівській і Житомирській областях України було знайдено представника трав'яних вогнівок - *Crambus heringiellus*. Наведена стисла інформація про поширення та біологічні особливості виду, а також фото екземпляра і біотопу місця знахідки. Обговорюються відмінності від близьких видів.

Ключові слова: Crambidae, *Crambus heringiellus*, перша знахідка, фауна, Україна.

Епишин, В. В. Первая находка *Crambus heringiellus* (Herrich-Schäffer, 1848) (Lepidoptera: Crambidae) в фауне Украины. Резюме. В Черниговской и Житомирской областях Украины был найден представитель огневок-травянок - *Crambus heringiellus*. Приведена краткая информация о распостранении и биологических особенностях вида, а также фото экземпляра и биотопа места поимки. Обсуждаются отличия от близких видов.

Ключевые слова: Crambidae, *Crambus heringiellus*, первая находка, фауна, Украина.

Вступ

На сьогодні у фауні України зареєстровано близько 80 видів вогнівок родини Crambidae (Бідзіля, персональне повідомлення). Втім, останні знахідки нових для України видів (Говорун, 2008, 2009; Говорун і Назаров, 2009; Бидзиля и др., 2014) свідчать про те, що цю родину у фауні України досліджено неповно.

В результаті обробки власних матеріалів із Регіонального ландшафтного парку «Міжрічинський» (Чернігівська обл.), було знайдено один екземпляр виду крамбід, що раніше не був відомий з України — *Crambus heringiellus* (Herrich-Schäffer, 1848). Ще два екземпляри цього виду з Київської та Житомирської областей було виявлено в колекції Зоологічного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка (ЗМКУ).

Результати і обговорення

Crambus heringiellus (Herrich-Schäffer, 1848) (Рис. 1)

Матеріал. Україна: Чернігівська обл., Козелецький р-н, с. Отрохи, 51°5′56.43″N 30°48′40.61″E, на світло, 7.07.2014, 1♂ (визн. Бідзіля) (Єпішін) (в кол. Єпішіна); Житомирська обл., Коростенський р-н, Михайлівка, на світло, 8.07.2014, 1♂ (Костюк); 1 екз. (без черевця), «Marjanovka, prope stat. Teterev (prop. Kijev), lumine», 22.07.1936 (Шелюжко) (ЗМКУ).

Поширення. Норвегія, Швеція, Фінляндія, Польща, Німеччина, Італія, Північна Сардинія та Сицилія (Slamka, 2008), Білорусь (Мержеевская и др., 1976; Шешурак 2001), Росія: європейська частина, Омська область, Іркутська область (Синев, 2008; Slamka, 2008; Князев и др., 2014), Карелія (Leinonen et al., 1997), Прибайкалля, Монголія (Князев и др., 2014), Україна. Місця знахідок в Східній Європі показано на мапі (Рис. 4), яку надав В. В. Проклов.

Рис.1. *C. heringiellus* (Чернігівська обл.) (фото В. Єпішін)

Рис. 2. *C. alienellus* (Естонія) (фото В. Єпішін)

Біологія. Детальних відомостей немає, відомо, що гусінь зустрічається з серпня по травень наступного року, зимує серед мохів роду *Hypnum*, якими живиться. Мешкає в довгих ходах, побудованих з фрагментів моху і екскрементів, скріплених між собою шовковиною. Заляльковується в коконі, побудованому з фрагментів моху. Літ імаго: липень–серпень (Slamka, 2008).

Біотоп (рис. 3), де було знайдено вид, представлений Бондарівським болотом, яке тут має початок, утворене річкою Меша і за типом є низинним. З південного боку болото оточує сосновий ліс з домішкою листяних порід, з північного, де був зібраний матеріал, розташовано село. Основні ґрунти — супіщані. В цілому, біотопи цих місць повністю відповідають таким, що вважаються характерними для *C. heringiellus* – сухі соснові чи мішані ліси на піщаних ґрунтах.

Схожі види: *Crambus sachaensis* Ustjuzhanin, 1988 – дуже схожий вид, поширений у Сибіру (Бурятія, Забайкальский край, Південна Якутія, північ Хабаровського краю, Амурська область) (Устюжанин, 1988; Синев, 2008; Стрельцов, 2009), відрізняється від *C. heringiellus* будовою геніталій самців.

Серед представників фауни України найбільш схожим є *Crambus alienellus* (Germar & Kaulfuss, 1817), особливо його темні форми. Останній вид відомий за єдиною знахідкою із Поліського заповідника, що на Житомирщині (Говорун, 2008). Наводимо ключ для визначення обох видів за зовнішніми ознаками:

1 Анальний край переднього крила завжди такого ж кольору, як усе крило; дискальна пляма зазвичай з чітко вираженими краями, має вигляд мазка, не утворює поперечну смугу; задні крила значно темніші, темно-коричневі (Рис. 1) ....*C. heringiellus*

— Анальний край переднього крила завжди світліший, інколи ця світла область утворює чітку смугу; дискальна пляма розвинена краще, часто утворює перервану жилками поперечну смугу; задні крила сірі (Рис. 2) .... *C. alienellus*

Рис. 3. Бондарівське болото поблизу місця знахідки екземпляра (фото В. Єпішін)

Рис. 4. Місця знахідок *C. heringiellus* у Східній Європі (мапа: В. Проклов)

Подяки

Автор висловлює щиру подяку директору Міжрічинського парку А. В. Сагайдаку за надання умов проживання в парку і можливості проведення досліджень, О. В. Бідзілі за всебічну допомогу, а також В. В. Проклову і В. В. Кавурці за допомогу у підготовці статті.

Література

Бидзиля, А. В., Бидычак, Р. М., Будашкин, Ю. И., Демьяненко, С. А. и Жаков, А. В. (2014) Новые и интересные находки микрочешуекрылых (Lepidoptera) в Украине. Сообщение 3. *Экосистемы, их оптимизация и охрана*, 11(30), 3–17.

Говорун, О. В. (2008) Результаты исследования фауны огнёвок (Lepidoptera, Pyralidae) Черноморского биосферного заповедника. *Заповідна справа в Україні*, 14(1), 51–52.

Говорун, О. В. (2009) Нові та маловідомі види вогнівок (Lepidoptera, Pyralidae) з території північного сходу України. *Зоологічна наука у сучасному суспільстві; Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченій 175-річчю заснування кафедри зоології*, 113–117.

Говорун, О. В. і Назаров, Н. В. (2009) Фауна вогнівок (Lepidoptera, Pyralidae) Поліського заповідника. *Зоологічна наука у сучасному суспільстві; Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченій 175-річчю заснування кафедри зоології*, 111–113.

Князев, С. А., Синев, С. Ю., Дубатолов, В. В. и Устюжанин, П. Я. (2014) Огневкообразные чешуекрылые (Lepidoptera, Pyraloidea) Омской области. *Амурский зоологический журнал*, **6**(4), 375–397.

Мержеевская,О. И., Литвинова, А. Н. и Молчанова, Р. В. (1976) *Чешуекрылые (Lepidoptera) Белоруссии (каталог)*. Наука и техника, Минск, 1–132.

Синев, С. Ю. (2008) *Каталог чешуекрылых (Lepidoptera) России*. Товарищество научных изданий КМК, Санкт-Петербург — Москва, 170–187.

Стрельцов, А. Н. (2009) Зоогеографическая характеристика травяных огневок (Pyraloidea, Crambidae) Юга Дальнего Востока России. *Чтения памяти Алексея Ивановича Куренцова*, 20, 86–95.

Устюжанин, П. Я. (1988) Новый вид огневки рода *Crambus* F. (Lepidoptera, Pyraloidea, Crambidae) из Восточной Якутии. *Таксономия животных Сибири*. Наука, Сибирское отделение, Новосибирск, 56–59. (Новые и малоизвестные виды фауны Сибири; вып. 20.)

Шешурак, П. Н. (2001) К изучению энтомофауны национального парка «Припятский» (Республика Беларусь). 1. Чешуекрылые. Часть II. *Заповідна справа в Україні*, 7(2), 41-49.

Leinonen, R., Itämies, J. & Kutenkova, N. (1997) Lepidoptera of the Nature Reserve Friendship. *Ecosystems, fauna and flora of the Finnish-Russian Nature Reserve Friendship*, The Finnish Environment Institute, Suomen Ympäristö 124, Helsinki, 235–256.

Slamka, F. (2008) *Pyraloidea of Europe (Lepidoptera) vol. 2. Crambinae & Schoenobiinae*. František Slamka, Bratislava, 1–224.

Received 15.12.2015 Accepted 23.12.2015 Published 29.12.2015 © 2015 V. V. Yepishin